

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLONYE.

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Helyben: félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill.
Videken: félévre 8 kor., negyedévre 4 kor. — fill.

FŐSZERKESZTŐ:

BENEDEK JÁNOS.

POLITIKAI ROVATVEZETŐ:

Dr. BOROSS LAJOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:
SZÉKELY IMRE.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Debreczen, Főter 42. szám. Lamprecht palota
első emelet, az udvarban.

Mindig az önálló vámterületről.

— augusztus 3.

A parlamenti szünet után, amely néhány nap mulva kezdetét veszi, az őszön nagy gazdasági harcra van kilátásunk. Megkezdődik a nagy harc a gazdasági különválás és az Ausztriával tovább is közöségben maradás érdekei mellett s minden körülmények közt a legéletbevágóbb kérdésünkben fog határozni a parlament. Kalmár Antal dr. a kiváló publicista a nagyfontosságú kérdéstről írta az itt következő cikket:

Őzre megkezdődik a nagy gazdasági harc, de az önálló vámterület eljövendő mibenlétéről, az ország gazdasági állapotának a kialakulásáról biztos képet senki sem tud rajzolni. Ezért nagy lelkiismeretienég a kormány részéről az önálló vámterület híveit sötétbe ugróknak deklarálni, mert a kormány — ha Bécs kedvéért nem szimulál — maga is csak vakéjben tapogatózhatnak. Ebben a vaksötéttségben aztán homlokegyenest röpködnek a jelszavak:

A külön vámterület, — szabad

kereskedés, a közös vámterület — a vámvédelem kérdése lenne, — mondogatják a versengő felek.

Sőt ellenkezőleg, az önálló vámterület — legalább egyelőre — egyet jelentene a tilalmi vámokkal — mondogatják a vitatkozók.

Az önálló vámterület míg egyfelelől hazai virágzó ipart jelentene, addig másfelelől mezőgazdaságunknak a saját zsirjában való megfuladását vonná maga után — hirdetik az egymásra ezáfolgató okoskodók.

Az önálló vámterület felállítása nem egyéb, mint a vámháboru proklamálása Ausztriával, — kiáltanak föl a kétszínű jajgatók.

Ezekben a jelszavakban az igazság csak az, hogy önálló vámterület mellett csak ideig-óráig kárt vallhat a mezőgazdaság, de ha pusztítást is tesz a szél a felhőben, fel-süt a nap akkor annál égetőbben; kiüthet a vámháboru is, de történhetik mindennek az ellenkezője is és a főntebb vázolt okoknál fogva semmiféle adattal nem állhat elő sem a kormány, sem Hieronymi, sem senki istenfia, hogy mindezeknek az ellenkezője ne történhetnék

meg. Pedig éppen erről van szó. — Hiszen minden attól függ, — hogy hogyan kezeljük ezt az önálló vámterületet s képesek vagyunk-e az ország szükségleteit meglátni és róluk gondoskodni. Tőlünk függ, hogy külön vámterület mellett a legféltelenebb szabadkeresk. vagy a legféltelenebb védvampolitikát folytassunk. Mi gátolhat bennünket abban, hogy áttérvén az önálló vámterületre, Ausztriával ne úgy bájunk, mint a legkedvezményesebb országgal, vagyis megadjuk Ausztriának mindazt, amire neki szüksége van tőlünk s viszont mi is megnyerjük tőle mindazt, amire nekünk van szükségünk?

Amde, ha ez így áll, akkor minek bolygatni a gazdasági közöséget?

Minek? Annak, mert — minden egyébtől eltekintve — a külön vámterületnek már pusztja felállítása is gazdasági viszonyainkba a propagatív erkölcsi erőknél, a szabatosabb és tisztultabb helyzetnek olyan szédületes firmamentumát hozná be, amelynek hatását csakis az önálló magyar hadseregnek a fölállításával lehetne egybemérni.

En, ő és a nagymamája.

Írta: Losonczy Zoltán.

Ismeritek mindnyájan ezt az öreg képet, ugy-e? Derűs, vidám kép, s olyan rózsaszínű a hangulata, mint a mandula virág nyílásának. Fiatal pár látható rajta: férfi és leány, amint szedegetik a szerelem virágát egymás ajkairól. Mögöttük a derinek az árnyéka: a nagymama, aki ott ül nagy karosszékeiben. Ugy történt azonban, hogy az árnyék elaludt. A meleg elnyomta a nagymamát, s a szemének zsalugáterei lecsukódtak az orra hegyére eszött pápaszem mögött. Ezt a kedvező alkalmat használták fel a fiatalok a maguk módja szerint való virág-szedésre.

Ennek az ismeretes képnek egyszer a hőse voltam. Azaz nemcsak magam, hanem mind a hárman: én ő és a nagymamája.

Ha tetszik, kezdjük a nagymamán.

Nagyon szigorú öreg asszony volt. S ehhez a szigorúsághoz örökösen fekete ruhát viselt.

Olyanforma érzést keltett az emberben, mint valami régi történet, melyet sárga le-

velű, kaposos könyvekből olvashatunk. S ha az életet jelennek vesszük, úgy őt az ige-ragozás szótára szerint a történelmi mult elnevezés illeti meg.

A legtöbb háznál található egy-egy komor kép, mely a vidám hatásu szobában szigorú komolysággal áll s melyre csak sápadt félelemmel mer rámosolyogni az ablakon belátogató napsugár is. Üvegszekrényben álló megnémult útdórák, bőrhuzatos karosszékek rendesen a zord képü butorok; nálunk ezek helyett ott van az ő nagymamája. A napsugár, úgy hiszem, respektussal volt irányában, de hogy mi erősen tartottunk tőle, azt biztosan tudom.

Vele kevés dolgunk lett volna, de annál több mi magunkkal. Nagyon szerettük egymást, tulságos fiatalsággal, egy kissé bolondul, de nagyon. A lelkünk valósággal ujjongott, hogy egybeömlhetett a nagy boldogságban, melynek semmiféle mellék-ize nem volt, — csak boldogság volt, melynek csak egy színe volt, — olyan, amilyen a boldogságé. Teljessé még nem bírt lenni ez az érzés; ő talán csak sejtette, de én tudtam, hogy valami nagy-nagy ünnepi dolog van még hátra: — az, amely ígéret formájában ott égett a száján. Ennek az

ígéretnek a beváltása járt a lelkemben szüntelenül, s a tavasz ereje követelve lázongott bennem. Meg kell adnia minden áron.

Ezzel a kívánsággal szemben azonban ott állott sötétmeregven (no hát ki lett volna más?) az ő nagymamája. Neki a szerelemről különös fogalmai voltak.

— A szerelem — mondta gyakran — felesleges valami. Csak rosszat hozhat, jót soha. Legjobb házasság az, mely nem épült fel szerelmen s amely nem vezethet kiabrándulásra. Az ilyen esetekben csak nyerni lehet, de veszíteni soha.

— A szerelem — gondoltuk magunkban — az a gyönyörűség valami, akinek nem kell hoznia semmit, mert már maga minden.

Megmondani természetesen nem mertük ezt neki s egymásnak is csak úgy a szemünkkel beszélünk el.

Legszébb kifejezője a mi nagy titkunknak az a vers, melyet a régi fényképalbumban fedeztünk fel. Egy rőtre sápadt fotográfáról olvastuk, mely Zsiga bácsit ábrázolta legény korában. A vers rejtélyes, olvashatatlan betűkkel volt odairva, de ha a tükör felé fordítottuk, pompásan ki lehetett be-

Tennis-ruhák tisztítását

kifogastalanul teljesíti

HRABÉCZY ANTAL

ruhafestő és vegytisztító intézete
DEBRECZEN, Széchenyi-
utca 42-ik szám.

Az azonban nem kétséges, hogy ha meg akarunk élni a modern Európában: ipart kell teremtenünk; azt sem tagadhatja senki, hogy az önálló vámterület föltétlenül megteremtené a magyar ipart (hogy miképp, teremtené meg, ezt egy külön könyvben lehetne elmesélni); végül az is bizonyos, hogy a megteremtett ipar nyomában mindenütt ott járna a virágzó mezőgazdasági ipar. Ezek szinte czáfolhatatlan gazdasági dogmák.

Virágzó ipar és virágzó mezőgazdasági ipar: két fényes nap a magyar égbolton. Vajh! Megengedi-e az Isten ezt megérniük?

A dinasztia már ötven éve tartja kezében a közös vámterület madarát s az egyszer megfogott madarát — hajh! nem szívesen eresztik ki a markukból a Habsburgok. Mert ők így gondolkoznak: nem azé a madár, aki elszalajtja, — akinek a foga fáj, tartsa nyelvét rajta!

Bécsben soha sem fogják azt tekinteni, hogy gazdaságilag mi használ a magyarnak, hanem hogy mit szól hozzá a politika, a Habsburgoknak kergetett fantoma: a nagyhatalmi politika. A nagyhatalmi politikának pedig ez idő szerint az az alapkövetelése, hogy a recsegő dualizmust gazdasági kötelekkel kell megecsíteni.

A vámegeység kifelé mindig politikai egységet mutat, hogy pedig a birodalom kifelé politikai egységet mutasson: ettől egyetlenegy Habsburg sem tud szabadulni. Ezért kezeli Bécs a tisztán csak gazdasági vámkérdést — állandóan politikai

kérdés gyanánt, s ezért kénytelen az országgyűlési ellenzék is a vámtügyet politikailag és közjogilag is kezelni.

Ha azonban ő Felségét meg lehetne győzni arról, hogy a Deák-csinálta dualizmus föltételét és eszközét nem a közös vámterület alkotja: ha ő Felségét meg lehetne arról győzni, hogy a nagyhatalmi politika folytatásának és érvényesülésének útjában a mi önálló vámterületünk nem áll: egy két Miatyánk alatt készen lenne az önálló vámterület.

Készülődések.

— augusztus 3.

Hogy Szekspirrel szóljunk — valami büzlik Dániában. A t. honatyák figyelmé és érdeklődése a kisebb tárgyalásánál kezd foszlani s mindjobban oly irányt és célpontot keres, mely kívül esik a dunaparti márványpalota aranyos falain. Szereplésük és akciójuk szekérrudja kezd oda fordulni, hova eddig kevesebbszer fordult, a választókerületek felé s a sokszor üres t. Házzal szemben, kiáltó ellentét gyanánt, pezsgő élet zajong a párt-klubokban.

Az elmondottakhoz nem kommentár gyanánt, világért sem, csak úgy, — hozzáfűzzük, hogy az utóbbi napokban gyakran esik szó azokról a tervekről, melyeket Tisza gróf szövöget. Irányulnak pedig ezek a tervek az őszi választásokra.

Mert azt rebesgeti a fáma, hogy választások lesznek az ősszel. Az erős kéz annyira el van telve nemzetboldogító politikájának egyedül üdvözítő tudatával, hogy eddigi működésének vihartépte diplo-

májára a szavazatok ezrivel akarja ráütni a helyeslés bolygóját.

Mi, az igazat megvallva, kevés hitelt adnánk az ilyes híreszteléseknek, ha eléggé nyomatékos argumentum gyanánt elönnök nem állana az, amiről először szólottunk, t. i. egyes pártok agilis szervezkedése. A szabadelvű pártkörök országszerte újalakulnak, a néppárt egymásután rendezik a nagy népgyűléseket, Bánffyék agitálnak, a románok pedig aktivitással fenyegetőznek.

Aki csak világosan lát, — az már sejt, hogy itt ok és okozati összefüggés lappang. Tisza gróf tervei az ok, — a pártok agitációja az okozat s az ok és okozat végén felharsan a választók kiabálása: Éljen!

Ki éljen? Milyen választásokra van kilátásunk?

Fájdalom, ez idő szerint éppen nincs kilátás, hogy a többség megszűnjék többség lenni. A feltámadt Tisza-rendszer működik, be fog bizonyulni, hogy nemcsak a parlamentben, de a parlamenten kívül is vannak kifogástalanul működő szavazógépek.

Tisza megcsinálja magának a többséget, megeshet, hogy a tiszta választások borába esőppent egy kis vizet is, de ez lényegében keveset változtathat a parlamenti viszonyainkon.

Nagyjában minden marad úgy, a mint volt.

Bizony legenyhébben szólva, keves értékű készülődés az, ami most észlelhető.

Ha választásokra kerül a dolog, süthet ki belőle egy kis meglepetés, de egyéb jó nem.

S még valamit! — Jórészt azok a frakciók szervezkednek, készülődnek legjobban, kik közelebb állanak a kormányhoz. Tudják ők mit csinálnak és miért!?

tüzni. (Ugy látszik, már a Zsiga bácsi korában is értettek ehhez a titokíráshoz!)

Ez a Zsiga bácsi közjegyző volt a városkánkban. Tekintélyben nagy, már erősen hajlott kora s a fényesre öregedett fejről senki sem tette volna fel, hogy valaha szerelmes verseken törté. S még hozzá micsoda vers volt ez! Legszebb a világon — ami számunkra. Csakhamar betéve tudtuk a szerelmes strofát, a Zsiga bácsi valóságát:

Te reád gondolok ültömben, álltomban;
A te képed látom éjente álmomban.
Kezed, ha érintem, szédít boldogságom,
S szédültemben többre, karjaidba vágyom.
Nyakadköré fonom két ölelő karom:
Imhol a mennyország tárva-nyitva vagyon
Sajkadra ha tapad ajkam csókban égve,
Beleszédülök az üdvösséges égbe.

Vajjon hogy került ez a verses fotográfia az albumba, a nagymama családi képei közé? Jaj, ha elolvassák! Mi történnék akkor? Orlés, csók, mennyország a nagymama ereklyéi között. S micsoda forrósággal ég a régi képen ez a szerelmes írás!

Egy tavaszi délután meghozta a vers magyarázatát.

Együtt ültünk a kerti házban hárman. A világ fiatal erővel pompázott körülöttünk s olyan szép volt, hogy a szemünkkel nem tudtuk eléggé látni: néztük hát a szívünkkel is. Néztük s a mindeneken hatalmaskodó, tavaszi zöldben, a beszédes szellővallomásban, mely a világ nagy szerelméről mondott ismerős titkot, meghatottan ültünk egymás mellett a padon.

Amíg mi a tavaszi hatalomtól elká-

bulva bámultunk, nagymama, ki mindebből semmit sem látott, szépen csendesen elaludt a karosszékében. Ugy éreztük, hogy most magunk vagyunk s a tavaszt, melylyel szívünk tele szívük, most már csak egymásban láttuk.

Elfogódva szoltam hozzá:

— Milyen szép a világ...

— Szép — felelte ő lassan.

— Olyan — folytattam én s valami nagyon szépet kerestem — olyan, mint a Zsiga bácsi verse...

Ekkor már a kezét fogtam és sugva mondtam hozzá:

Te reád gondolok ültömben, álltomban;
A te képed látom éjente álmomban.
Kezed, ha érintem, szédít boldogságom.

A szemem ragyogó elragadtatással nézett reám, a keze szerelmesen simult az enyémbe. És én folytattam:

Nyakad köré fonom két ölelő karom:
Imhol a mennyország tárva-nyitva vagyon.

Most már védekezett. A kezével tolt, de a szemével tartott. A szemem volt az erősebb. A strofának már csak egy sorát tudtam elmondani:

S ajkadra ha tapad ajkam csókban égve...

Az utolsó sorra már nem jutott szó, csak — csók. S ez volt a versnek a legszebb ríme. — Ennél különbet a Zsiga bácsi sem tudott csinálni.

Ijedten rezzentünk fel megfélekedésünkben. A nagymama hirtelen felállott székéből. Mi lesz most? Lehajtott fejvel vártuk a következőket. Vagy fél percz telt el ebben a szorongó némaságban. Ekkor ráemltem a szememet és meglepetve láttam, hogy a nagymama nem tud

semmit! — Az arca barátságosabb volt, mint egyébkor, megenyhült, meglágyult, sőt mintha zavar mutatkozott volna rajta.

A mi csodálkozó nézésünkre úgy tett, mintha valamit leleplezni akarna, s miközben megigazitotta a lecsuszott pápaszemét, elfogódott hangon, ahogy még sohasem hallottam beszélni, mondta:

— De furesa álom volt. A Zsiga bácsi-val álmodtam... Mintha csak valóság lett volna: olyan tisztán hallottam a hangját... a versét...

Mosolyogva néztünk össze mi ketten arra a világosságra, melyet szavai gyújtottak. Amikor én szerelmesen szavaltam a Zsiga bácsi versét az álmodó nagymama öntudatlanul felfogta a beszédet és a — Zsiga bácsi jelent meg előtte. Neki, a kemény, rideg nagymamának szolt tehát az az égő vers, mely fordított írásban olvasható a régi fotográfián.

Bizonny e perczen nem tudunk félni tőle. Gyenge, mosolygó öregasszonynak láttuk, aki csak tétovázva mert reánk tekinteni, s hogy zavarát leplezze, lágy hangon mondta:

— Gyerekek, csókoljátok meg egymást... Olyan szépen süt ma a nap...

Eddig a történetem, melyből kellő megfontolás után azt a komoly tanulságot szűrtem le, hogy: a csók nagyon jó dolog.

Aki még nem tudja, kérdezze meg a májust, a mandula virágját, vagy ha ezek nyelvén nem ért, kérdezze meg — a nagymamáját.

Mi nem kérünk sugalmazást senkitől, de ha út a tizenkettedik óra, ott leszünk mi is harcra készen.

Azokkal a fegyverekkel, melyekkel annyiszor vágta bele nemzetietien politikájába, a szavazó urnánál is találkozni fog Tisza gróf, csak hogy ezuttal a nemzet is részt követel és részt vesz a mérkőzésben.

Mit gondol a kormányelnök ur, igaz-e még, hogy a nép szava Isten szava?

EGYHAZ ÉS ISKOLA.

A hajdusoboszlói ev. ref. egyház-tanács tegnap tartott gyűlésén a zsinati potkepviselekre ehendelt szavazás ejtetett meg. Soltész László lelkész elnök Szabó Lejos hadházi lelkészt ajánlotta egyházi részről. Oláh Miklós városi tanácsnok, a Kossuth kör elnöke Kiss Ferencz ladányi lelkészt ajánlotta, mint a kire a multkori szavazásnál is részavazott volna az egyház, ha téves értesülés folytán az a hír nem lett volna elterjedve, hogy Kiss Ferencz semmimélt megüszteltetést nem fogad el. Végre is szavazás döntött, amely szerint Szabó Lejosra esett 2 szavazat, Kiss Ferenczre 38. Így tehát a szoboszlói egyház a maga hat szavazatát egyházi részről Kiss Ferenczre, világi részről pedig egyhangulag Simon Károly hadházi tanítót, tanítóegyl. elnökre adta. Császi Mihály tanító nagyobb fizetés fokozatba lett előléptetve, Szabó Márton tanítót, kit az egyháztanács előző határozatával miut ideiglenes tanítót elbocsátott, még egy évi próba időre kivételesen meghagyta. Új tanítót választott szótöbbséggel Vácsi Endre, kinek választását, miután még nem volt választható, állítólag több presbiter megfellebbezi az espereshez. Ideiglenes tanítói állásról lévén szó, felebbezésének sikere aligha lesz. Az egyházkerületi tanácsbiroi állás betöltésénél a szoboszlói egyház hat szavazatát Padrah Sándor kir. közjegyzőre adta.

Szülők és gyámok figyelmébe! Hitközségünk hatosztályú leány és ötosztályú fiú iskolájában az 1904-5. tanévi beiratasok folyó évi augusztus 30-tól szept. 2-ig eszközoitnek az iskola helyiségében mindennap délelőtt 9-12 óráig. Ez idő eltelte után csak az iskolaszéki elnökhöz beadandó folyamodvány alapján iratnak be a növerdekek. Tandijmentesség vagy a tandijnak részbeni elengedése iránti folyamodványok — előbbieik szegénységi bizonyítvánnyal felszerelve — folyó évi aug. 20-ig adandók be az iskolaszékhez, később érkező folyamodványok az iskolaszék részéről figyelembe nem vétetnek. A szokásos beiratasi díjak alól az ingyenes tanulók sem mentetnek fel. Az I-ső osztályba beirandó gyermekek himlőoltási és a hat éves kort igazoló születési bizonyítvány is bemutatandó. A megállapított tandijnak fele-része, valamint a tandijhátralék és a beiratasi díj a beiratsnál fizetendő. A tanév ünnepélyes megnyitása szeptember 4-én azaz vasárnap d. e. 9 órakor lesz a Deák Ferencz-utcai nagytemplomban. — A t. cz. szülők és gyámok kéretnek ezen rendszabályokhoz szigoruan alkalmazkodni és különösen a beiratasokra kiszabott időt pontosan betartani. A statusquo hitközség izr. iskolaszéke.

TARKASÁGOK.

A csavargó humora.

Egy fiatal dzsentleman tegnap hajnalban haza felé ballagott. Olyan állapotban volt, hogy minden habozás nélkül elhite

a föld forgásáról szóló tantételt. A korzón előtte termelt egy gyanus külsejű ember, aki ezt a különös kérdést intézte hozzá: — Ugyan, ké em, hány óra lehet mos?

A fiatal embernek volt még annyi öntudata, hogy nem vette ki az aranyóróját, hanem ösztönszerűleg begombolta a külső kabátját. Azután oda szölt az éjszaka közös alakjának:

— Itt van előtte a toronyóra, nézzen rá.

A csavargó megvetően márte végig az ifjut és ezt mondotta:

— Ezt én is tudtam, de a toronyórát nem lehet ellopni.

A tenger varázsa.

A tengerpartról haza térő nyaraló beszélte el az alábbi históriát:

— A gravozai tengerparton kis csolnakok állanak és mellettük az evezősök lesik várják a csolnakázni vágyó idegent. Egy órai csolnakázásért egy koronát fizetünk; különben egy óránál kevesebb ideig nem is lehet csolnakázni. Egy öreg német tudós, aki úgy látszik, kevés aprópénzt vitt magával az utra, azon alkudozott az olasz evezőssel, hogy menjen el vele egy fél óráig csolnakázni.

— Nem szabad, — magyarázta az olasz.

— Adok harminc krajcárt, — mondta a német tudós.

Végre is megállapodtak abban, hogy egy fél órára kieveznenk a tengerre. Meghallották ezt a többi csolnakások és fölzdultak a társuk ellen a „tisztességtelen konkurrenzia“ miatt.

— Ez nem járja; megállapodtunk abban, hogy egy óránál kevesebb ideig senkit se viszünk csolnakázni. — magyarázatták dühösen az evezősök.

A német által fölfogadott evezős csak hallgatta a szitolozást és csak akkor szólalt meg, amikor már indulóban voltak:

— Pedig nem jól beszéltek, ha engem szidtok. Nem rontom én a ti üzleteket mert tudom jól, hogyha valaki egy félóráig szándékozik is a tengeren maradni, nem tud az attól megválni jó egy óra hosszágig.

Ezzel megindult a csolnak a kék tengeren és hamarosan eltűnt a szürkeségben. Két óra mulva tértek csak vissza. Az olasz evezős diadalmal arccal mutatta meg a 2 koronát felesainak:

— No, ugye hogy megmondtam.

Bojár.

NAPI HIREK.

A debreczeni csata évfordulója.

— augusztus 3.

A Debreczen alatt 1849 augusztus 2-án lefolyt véres csata 55-ik évfordulóját méltó módon ünnepelte meg városunk hazafias közönsége.

Már délután három órakor ellepte a közönség a főiskola udvarát. A testületek zászlókkal vonultak fel. Eljöttek a dalárdák teljes számban. Ott volt a dicső honvédsereg megható maradványaképpen a debreczeni 13 öreg honvéd is. — A Petőfi-dalkör előbb a Hymnuszt, majd a

Szózatot énekelte el. Közben Melegh Gyula végzett hittanhallgató nagy hatással mondott el gyönyörű emlékteszédet.

A főiskola udvaráról az emlék-kerti Szabadság-szobor elé vonult a kegyeletes közönség. Ott a városi dalegylet énekelte el lendületesen a honvédek csata-dalát. Madai Gyula bölcészettanhallgató szavalt el ezután „A debreczeni emlékkertben“ című szép alkalmi költemányét. Utána a Munkás-dalegylet a Bucsú-t adta elő.

A rekkonó hőség nem tartotta vissza az ünneplő tömeget, hogy együttesen a honvédek sirjához kivonuljon. A menet élén az Egyetértés-kör jeles zenekara hazafias dalokat játszott. A 13 öreg honvéd az ő szentségükkel, a régi zászló foszlányával, aztán a rendező ifjuság, a kántus a zászlóval, a dalegyletek, az ipartársulatok és a közönség ezrei haladtak. A honvédtemetőben a Munkás Dalárda K. Tóth Kálmán „Imá“-ját énekelte el, majd Gyökössy Endre jogszigorló tartotta meg tartalmas szép emlékteszédét. Jóljárt István koszorút helyezett az emlékre. A Kossuth Dalkör az Apotheozist adta elő. Szilágyi Dezső elszavalt a „Honvédsírok“ című költemányt. Végül az összes dalegyletek a Szózatot énekeltek el.

Az ünnepélyt a Petőfi Dalkör estélye fejezte be a nagyerdei Vigadóban, amelynek különös értéket adott Óváry Lipót országos főlevéltárnok részvétele. Kiss Gyula zenekarának szépen előadott nyitánya után a Petőfi Dalkör elénekelte a Honvédek csata-dalát, amely után Óváry Lipót tartotta meg előadását a debreczeni csatáról. A feleite értékes emlékezetet lapunk holnapi számának tárczarovatában szösz szerint közölni fogjuk. A felolvasót a közönség lelkes éljenzése jutalmazta. A Petőfi Dalkör előadta még az Apotheozist és a „Tavaszi elműt“ dalt, amely után a nagyszámu jelen voltak társasvacsorához ültek.

Az estélyt táncmulatság fejezte be, amely a legkeleimesebb hangulatban hajnaliig tartott.

A Főiskolai Irodalmi Önképző Kört és a Petőfi Dalkört teljes elismerés illeti meg a gyönyörű hazafias és lelkesítő emlékünnepe rendezéseért.

— **Tanulmányut.** Dr. Bruckner Ernő M. A. V. egészségügyi tanácsos, városunk tb. tisztii főorvosa ma este Karlsbadba utazik, a világhírű cseh fürdők tanulmányozása céljából. Két heti távolléte alatt dr. Láng Sándor törvényszéki orvos helyettesíti.

— **A sertéskonzumvásártér létesítése.** A sertéskonzumvásártér költségeit a főmérnök már beterjesztette a tanácshoz. — A költségvetés szerint a sertéskonzumvásártér 24 000 koronába kerül. A tanács a költségvetést kiadta a jog- és pénzügyi bizottságnak.

— **Hirek a kamarából.** A kamara a kereskedelmi iskolák reformja tárgyában memorandumot dolgozott ki s azt a kereskedelmi miniszter elé terjesztette. — Az Omke budape-ti igazgatósága felkérte a debreczeni kamarát, hogy bocsássa rendelkezésére az önálló vámterület érdekében a kormányhoz intézett felterjesztéseit. — A vasárnapi munkaszünet rendelkezéseinek

reviziójára vonatkozólag a kamara a kerület ékkeltségéhez kérdő-íveket küldött szét s a kérdést nagy kerületi tanácskozás után készült tiszttánni. — Szávay titkár szabadságáról haza érkezett, dr. Rédei segédtitkár pedig egy heti szabadságra távozott. — A marosvásárhelyi tervbe vett kamarai országos gyűlés a soproni székházavatató ünnep miatt elmarad.

— **A városházáról.** Szabó Kálmán tanácsnok megkezdte szabadság idejét.

— **A Révész utca kiszélesítése.** A Révész utcában előfordult gyilkossági eset óta a környéken lakoz folyton rettegnék és egymásután intézik a kérvényeket a tanácshoz, melyben különböző óvatlejtőket kérnek. Ma ismét érkezett egy kérvény. Több Széchenyi és Arany János-utcai lakos, kik a hírhedt Révész-utca közelében és környékén laknak, eipanaszolgák, hogy ők a gyilkosság miatt még ma is rettegnék és nem mernek a sötét, görbe, piszkos Révész-utczán járni. Arra kéri a tanácsot, sajátítsa ki a szomszédos Antal-féle telket és annak lebontása után letesítsenek egy rudas, elég széles utcát, amely a Széchenyi és Arany János-utczát egybe kösse.

— **Derék példa.** Levélebeli értesítést küldött szét üzletfelének Sirokai Béla munkási fűszerkereskedő, akitől tanulhatnak kereskedőtársai Munkácson, meg az egész országban. Erdemes lenyomatni a derék magyar kereskedő körlevélét:

„Értesítem azokat a tisztelt ezégeket, kik velem összeköttetésben lenni óhajtanak, hogy ezentúl csak magyar nyelven irt levelet és számlát küldjenek, mert mást nem fogadok el és csak magyarul tudó utazóval fogok érintkezni.

Okos, derék és mindenekelőtt magyar beszéd ez. Hiába történe nek majd apró kis megjegyzések, hogy a munkási kereskedő eképp akar reklámhoz jutni. Hát akarjon! El is éri, meg is érdemli! Gondolkodnék és eszelkednék eképp valamennyi kartársa ebben az országban: nagyon rövidesen tisztára magyarrá lehetne tenni a kereskedelem nyelvét. Ez a cél pedig megérdemli, hogy mindeneképp támogassák.

— **Országos vásár B. Ujfaluban.** Berettyóujfalu községben a legközelebbi országos vásár f. é. augusztus hó 10. és 11. napjain tartatik meg. Első napon juh-, második napon ló- és szarvasmarha-, mindkét napon kirakodó vásár. A község ez idő szerint sertésvész miatt zár alatt áll, kilátás van arra, hogy az országos vásár napjái felszabadul.

— **Rákóczi Ferenc szive.** II. Rákóczi Ferenc szivét az ő végrendeletkezése értelmében Rodostóból Franciaországba, a Grosbois faluban lévő Camaldules kolostorba vitték, ahol Rákóczi XIV. Lásjos halála után néhány évet töltött a legnagyobb visszavonultságban. Most, hogy Rákóczi hamvait hazahozták, Raoul Chélard francia író, aki hosszabb ideig élt Magyarországon, régi okmányok és rajzok alapján felkutatta azt a házat, melyben Rákóczi Grosboisban lakott, sőt megállapította azt a helyet is, ahová II. Rákóczi Ferenc szivét temették. Chélard a párisi nemzeti könyvtárban ráakadt a camaldulesi barátok latin nyelven irt annaleszeire is, melyekben többször tétetik említés Rákóczi Ferencről és a VIII. kötet 65 oldalán Rákóczi zivének a kolostorban való eltemetése is le van írva. Itt a többi között a következők olvashatók:

Ebben az urnában pihen a szive a legszentebb emlékezetű II. Rákóczi Ferencnek, Erdély nagyfejedelmének, aki az Isten osodálatos bölcsességéből és ren-

deléséből az élet különböző változásai után az urhoz megettára, Rodostóban, az urnak 1735-ik évében, április 8-ikán 59 éves korában.

Chélard most ezeken a nyomokon kutat, hogy megtalálja Rákóczi szivét vagy legalább azt az urnát, melyben azt elhelyezték.

— **Eljegyzés.** Faji Fáy Zoltán honvéd huszárhadnagy Debreczenből eljegyzte, arborjai Molnár Margit kisasszonyt Nyiregyházáról.

— **Felvasó estély.** A debreczeni középiskolák felsőbb osztályu tanulóinak szüneti „Jókai” önképző köre 1904. aug. hó 13-án, szombaton este a Boockay-kerti nyári vígadóban jótékony célú táncmulatsággal egybekötött zárkórú Felvasó estélyt rendez a következő műsorral: 1. Nyitány. Előadja a debreczeni műkedvelő zenekar. 2. Előki megnyitó. Tartja: Theil Emil, az eperjesi az. ev. collégium tanulója. 3. Résztétel Petőfi Sándor „Tündér álom” cz. költeményéből. Szavalja: Bala Bertalan, főgym. VIII. o. tan. 4. Felvasás. Tartja: László László, fil. ö. ker. isk. tan. 5. Magyar nóták. Előadja az önképzőkör zenekara. 6. A munkái rab. Irtja: Jókai Mór, szavalja: Szabó István, főgym. VII. o. tan. 7. A tót táncmester, monolog. Előadja: Lókodi József, főreálisk. VIII. o. tan. 8. Induló. Előadja a deb. műkedvelő zenekar. Műsor után táncz. A tánczra a zenét a debreczeni műkedvelő zenekar fogja szolgáltatni. Jegyek előre válthatók a rendezőség tagjainál és este a pénztárnál. Beléptidij személyenként 1 korona. Család-jegy 4 személyre 3 korona. Kezdeté este 8 órakor. Társas indulás Debreczenből: az este 6 óra 56 percetkor induló vonaton. A tiszta jövedelem 5%, a debreczeni siketnéma intézet javára adatik, tehát tekintettel e nemes célra, felü fizetések köszönettel fogadtatnak és hirtalpilag nyugtáztatnak.

— **Kocian Jaroslav,** a világhírű hegedűművész az idei londoni szezon alatt több nagyszerű hangversenyyel, amelyeket Dunkl Norbert udv. zeneműkiadó rendezett, újra bebizonyította, hogy a hegedűsök közt nincsen rivalisa, amit különben egy a sajtó, mint a közönség is egyhangulag elismertek. Kocian októberben először játszik Berlinben az ujonnan alapítandó „Internationale Künstler Abende” első estélyén.

— **Szerződés kötés revolverrel.** Rejtélyes eset foglalkoztatja a nagyváradi rendőrséget. Hadházy Kálmán nagyszalontai ügyvéd panaszt emelt, hogy tegnap délután, mikor a Nagyhid melletti Ertsey-féle házban, melynek ő a gondnoka, az egyik bérlőnél: Vincze Józsefnél járt, ennek felesége revolvert szegzett rá s úgy követelte, hogy hosszabbítsa meg a bérlési szerződést, mely ez évben lejár. Az életveszélyes fenyegetésre aláírta a szerződést, majd kiszaladt az utcára és segítségért kiáltott. A poszton álló rendőr fölkiérte a Vincze házaspárt a rendőrségre s ezek az ügyvéddel szemben azt adták elő, hogy a panaszból egy szó sem igaz, mert az ügyvéd saját jószántából írta alá újból a szerződést. Az esetet rejtélyessé teszi az, hogy a szobában hármukon kívül senki se volt s így nem deríthető ki a valóság. A rendőrség illetéknépen nem is folytatja a vizsgálatot.

— **Uj postai kerület.** A posta-és táviridgazgatóság közhírré teszi, hogy a Szederkény község külterületéhez tartozó Álomzug, Kissulymoshát és Nagy-sulymoshát tanyákat, melyek jelenleg a sajtószögedi, illetve tiszadobi posta-és táviridhivatalok kézbesítési kerületéhez tartoznak, postailag és táviridailag a polgári posta-és táviridhivatal kézbesítési kerületéhez csatolta.

— **Érdekes papi szentelés.** Fischer Károly bukaresti lyceumi tanár ezeltől 16

évvel, mint negyedévest heologiai hallgató kilépett a rendből, hogy nőül vehesse szive választottját. Hosszu éveken át bu dog egyetértésben élt életé párjával, de a halál megírnyelte boldogságukat és elszalította az asszonyt a földről. A vizsgálatlatlan, bánatos férj egy évi gyászidő után vissatért abbanbagyott pályáyahoz, letette a papi vizsgálatokat és a múlt vasárnap Majláth Gusztáv gróf erdélyi r. kath. püspök Gyulafelhérvárt ünnepélyesen r. kath. áldozópappá szentelte.

— **Örült a bűnügyi osztálynál.** Szánalmas alakot hozott ma reggel egy máiai esendőr a bűnügyi osztályhoz. Tegnap délután a Mátán az egyik esendőrnék feltűnt egy ember, aki mindig az égre nézett, kezével idegesen hadonazott s értetlen szavakat motyogott. A esendőr megszólította a különös viselkedésű embert, ki csak annyit tudott mondani, hogy Feriek hívják. A máiai állatorvos azonban felsmerre. A szánalmas embert Balkai Ferencnek hívják és Debreczenbe való. Ma reggel hozták be a Mátáról. Érdekes, hogy csak avval a feltétellel jött, ha itt seprűt adnak neki és nagyon sokat seperhet. Azt is kikötötte, hogy Miskolcra nem viszik. Ugyanis Miskolcra a kórházban hosszu ideig volt s azt állítja, hogy ott sokat éhezett és sokszor megverték. A bűnügyi osztálynál mindig szomjúságról paraszkdott. Iszonyu látvány, mikor az életerős, magas, 37 éves ember, vigyorgó arcczal az égre néz és az égre mutogat, miközben dudol, motyog. Ha kérdést intéznek hozzá, egy-két szót válaszol, aztán ismét önkívületi állapotba esik. Balkai Ferenc 12 éves kora óta esendes örült. Nem bánt senkit, csak egy helyen nem tud sokáig maradni. Egy-két hét után megszökik. Balkainak jómódú ember volt az apja, csakhogy ez a esendes örültég mindegyik fián kiütött hasonló türeltséggel. Nemrégén akasztotta fel magát egyik fia, ki évekig szintén örült volt. A szerencsétlen embert a rendőrség orvosi vélemény alapján a szegényházban helyezte el hol szigoru felügyelet alatt lesz, nehogy megszökjen, mert ha egyedül van, nem néz semmit, nekimegy bárminek.

— **Katonai utóállítás.** Pénteken, a hó 5-én katonai utóállítás lesz. Az utóállítás Szabó Kálmán tanácsnok helyett Körner Adolf tanácsnok fog elnökölni.

— **Az ecsedi láp égése és hatása a talajra.** Széll László dr., a debreczeni növénykísérleti állomás vezetője, Biró Gusztáv és Meszényi Emil asszisztensekkel beható tanulmányokat végzett arról az érdekes témáról, hogy az ecsedi láp ősi égése a talaj termőképességére milyen hatással volt. Széll László ezeket mondja: Az ecsedi síklap talajrétegei a külföldi síklapok talajrétegeitől összetételükben, kémiai s mechanikai sajátágaikban lényegesen eltérnek. Hasznosításuk azért hazánk gazdasági viszonyai között majdnem tisztán növénytermelésre szorítkozik, amelynek aztán okkal-móddal kitűnően felelnek meg. Ily talajnak az égés nem hogy nem ártana, de ellenkezőleg, még használ s táperjeje okserző talajművelés, ezeltudatos trágyázás esetén beláthatatlan idők mulva sem fog esökkenni. Széll kijelenti, hogy az ecsedi láp, általában a hazai tőzeglápok agrikultur kémiai tanulmányozását a tárgy országos jelentőségénél fogva folytatni, illetőleg kiterjeszteni kívánja. A tanulmány ezen végső passzusa jelzi, hogy Széll se tartja kísérletei eredményét teljesen tisztázottnak. A kérdés nagy fontosságát Tallián földművelésügyi miniszter is tudja s intézkedett, hogy a kísérleti állomások a tőzegtalajok

vegyi összetételét, termőerejét tanulmányozzák. Ebből a célból küldötte ki a miniszter Károly Rezső akadémiai tanárt a berlini tőzegkiállításra is.

A Gotterhalte nincs a hegedűjében.

Amint pár nap előtt megírtuk, a jelenleg Tátrafüreden szereplő Magyar testvéreket zenekarukkal együtt meghívta a szász trónörökös zenei előadásra, amikor Frigyes főherceg nejét és gyermekeit fogadta vendégül. A szász trónörökös — amint ezt a „Pesti Napló“ írja — azt óhajtotta, hogy a zenekar a Gotterhalteval fogadja a főhercegnőt. Magyar Kálmán azonban szépen bocsánatot kérve, kijelentette, hogy az nem lehet, mert az a nota nincs meg a hegedűjében. A szász trónörökös megértette a helyzetet és elállt kívánságától. Tátrafüreden időző magyar közönség a különben is kedvelt Magyar testvéreket ezért nagy elismerésben részesítette, amely ropogós baazerkóban is kifejezést nyert.

— **Az olaszok meghátráltak.** Ha a legújabb római híradás a valóságának megfelelő, úgy olyan fordulatot jelentene a borvámkérdésben, mely felig-meddig egyértelmű volna az olaszok meghátrálásával. Az olasz kormány megbízottai ugyanis, mint Rómából jelentik, lemondtak arról a követelésükről, hogy az olasz bort Ausztria-Magyarország vámkedvezményben részesítse. Lemondtak pedig azért, mert belátták, hogy erőlködésük hiábavaló. Ahhoz azonban még mindig ragaszkodnak, hogy Ausztria-Magyarország bizonyos mennyiségű bort, tekintet nélkül arra, hogy mely országban termelt, kedvezményes vámmal bocsásson be. Ebben a kedvezményben aztán mindazok a bortermelő országok részesednének, amelyekkel legtöbb kedvezményes szerződésünk van. Érthetetlen, hogy miért ragaszkodnak az olaszok a kedvezmény általánosításához, mikor nekik abból vajmi kevés hasznuk volna, ha kedvezményt sikerülne kieszközölniök.

— **Halalozások.** Legutóbbi kimutatásunk óta az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő halálozást jelentették be: Bene István szül. Zdroba Teréz gör. kath. 48 éves; Kuzmi István ev. ref. 3 hónapos; Grilvári János róm. kath. 36 éves; Molnár Lajos ev. ref. 5 hónapos; Toth Károly ev. ref. 19 napos.

— **Meglötte a labat.** Gulyás József tanuló 7 milliméteres 6 lövetű revolverét átadta Hanner Ferenczének, hogy a zsvásárban adja el. Hannerné több holmival együtt kitette a pisztolyt is közzemlére. Székely Istvánnak megtetszett a pisztoly; felvette, nézegette s a benna levő egy golyót ki akarta venni, de a golyó a pisztolyba bele volt rozsdásodva. Székely addig forgatta, próbálgatta a pisztolyt, míg elsült. A golyó Székelynek a ballábába furdott. A eszizmán keresztül hatolva a hüvelykujjának középső ízületét roncsolta széjjel. Balkányi Ede dr. rendőrorvos vette ápolás alá Székelyt, ki sebének bekötözése után lakására ment. A vizsgálat megindult nem-e terhel valakit felelősség?

— **Az alföldi termőföld pusztulása.** Hanusz István, a kitűnő földrajztudós, a kecskeméti állami főreálisokla igazgatója cikksorozatát írt az egyik kecskeméti újságban az Alföld talajáról. Cikkeiben főleg azt is, hogy a magyar Alföldet az elszikesedés veszedelme fenyegeti. Erre nézve a következőket mondja: „Munkácsy Károly szomorú jövőt jósol a dusan termő Alföldnek, mivel, szerinte, folyton terjed ott a szikes talaj képződése. A humuszban fagy a szerves anyag, szaporodik a terméketlen szék. Több hely olyanná vált ott, ahol arra nem gondoltak, mint pl. a Fertő és az ecsedi láp lecsapolt részei. Történeti adatok igazolják, hogy amely területek I. Ferdinánd uralkodása kezdetén (1527) a Kis-Kunságban mocsaras vidékek voltak, ott ma a szik uralkodik. Békés

vármegye a XVIII század végén még a legjobb kaeszázó területeket zárta magába, ott ma megművelhetetlen szik van. Torontálban a Béga-csatorna mentén a dusan termő buzatáblákon is megjelentek a XIX. század végéveiben a szik foltok és terjedeznek. Amint kimerülhetnek az ércz fekvőhelyek, elsvárodhatnak a bőaratásos földek is, ha a szivattyuzásuk szakadatlanul, visszapótlás nélkül folyik, megöregszik az ifju Alföld is és megöszül. A talaj is olyan, mint a rajta fejlődő növény; hoz reménybimbót, kifeszít virágai áldást adnak duzgyümölcsözésben, de utána kimerültség következik, azt orvosolni az emberi okosság, bölcs előrelátás a hivatása. Ugy marad meg a nagy magyar Alföld állandó életforrása a rajta boldoguló magyarságnak.“

— **Miért vásárol mindenki szivesen Mentze Henrik újdonságok áruházában?** (Piacz és Szent-Anna-utca sarkán.) Mert ott kivétel nélkül csakis a legjobb minőségű áruk kaphatók; az olesó szabott ár minden darab árun látható, a vevő közönség pedig igen előzékeny és pontos kiszolgáltatásban részesül.

— **Letzter József fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piacz-utca 44., dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképképzés a műterem kapubejárataánál levő kirakatokban.**

Megszökött debreczeni terménykereskedők.

— Saját tudósítónktól. —

— augusztus 3.

Két ismert terménykereskedőt körözött Európaszerte a debreczeni rendőrség. A két kereskedő váratlan eltűnése nagy meglepődést szült nemcsak a helybeli kereskedők között, de több olyan fővárosi czégnél is, melyekkel az eltűnt kereskedők üzleti összeköttetésben állottak.

Kürschner Frigyes és Deutsch Sámuel terménykereskedők a napokban nyomtalanul eltűntek. Már napok óta beszéljük, hogy a két terménykereskedő válságos anyagi helyzetbe került.

Az eltűnés hírére a fővárosi Strasser és König czég a két eltűnt kereskedő ellen feljelentést tett a rendőrségen és kérte a nyomozás elrendelését. Ugyanis a fenti czég a szökevényeket nagyobb mennyiségű buza- és rozs vásárlással bizta meg.

Fel is vettek 6000 koronát előre, de gabonát nem szállítottak. Ennek alapján a rendőrség megindította a vizsgálatot. Megállapították, hogy Debreczenből július 30-án tűntek el. A rokonok azt állították, hogy Bécsbe mentek, de a rendőrség megkeresésére Bécsből táviratilag jelentik, hogy Bécsben nincsen a két szökött kereskedő.

Eközben másik esetet is jelentett a rendőrségen a czég ügyésze, Freund Jenő dr. ügyvéd.

Ugyanis Fisch Albert szoboszlói gazdálkodó Kürscher és Deutsch utján adott el a fővárosi czégnak 3400 korona értékű gabonát. A czég a múlt héten átadta a pénzt a két kereskedőnek. Ezek azonban nem adták át Fischnek, hanem azzal biztatták, hogy jöjjön Debreczenbe s itt megkapja a pénzt.

Persze mire Fisch Albert bejött Debreczenbe, a két alaknak nyoma veszett.

Eddig csak ez a két család, illetve sikasztás derült ki, de nincs kizárva, hogy a Kürschner és Deutsch bűnlajstroma még több, szenzációs esetet tartalmaz.

A rendőrség egyébként az iratokat áttette a kir. ügyészséghez. Táviratot küldtek Antwerpenbe, Hamburgba, Brémába, Rotterdamba és Fiuméba, hogy az Amerikába szökést lehetőleg megakadályozzák. A nyomozást a legszélesebb körben folytatják.

TAVIRATOK.

— A „Debreczen“ eredeti távirata. —

A képviselőház ülése.

Budapest, augusztus 3.

A képviselőház mai ülésén napirend előtt vita támadt a gyorsírók miatt, akik vonakodtak egy kiigazítást megcsinálni. Elnök kifejtette, hogy ez a naplókiadóbizottság dolga.

Ezután folytatták az igazságügyi tárcza költségvetésének tárgyalását.

Simonyi-Semadam Sándor sürgeti az igazságügyi reformokat. Bizony Ákos tegnapi támadására az esküdtszéki intézmény ellen ennek védelmével reflektál. Az igazságügyminiszter nagy buzgalommal sok törvényjavaslatot dolgozott ki, melyeknek életbeléptetése kívánatos.

Bizony Ákos fentartja azt, hogy az esküdtszékek mai összeállításában a védőügyvédek munkája túlságosan megvan könnyítve, mert kevés a jogász az eszűdtek közt.

Sebess Dénes a bírósági alkalmazottak fizetésének rendezését sürgeti és határozati javaslatot nyújt be, hogy erről terjeszzen a kormány a Ház elé törvényjavaslatot. Sürgeti a katonai büntető perrendtartást.

Udvarý Ferencz a költségvetés megszavazását megtagadja.

Orosz-japán háború.

Budapest, aug. 3. Pétervárról érkező tudósítás szerint Kuropatkin hivatalosan jelentette a czárnak, hogy a jul. 31-én lefolyt nagy ütközetben az orosz keleti se eg kénytelen volt heves küzdelem után nagy veszteségek mellett visszavonulni, de a főállást nem adta fel és reméli, hogy azt meg is tarthatja.

Tokióból írják, hogy Kuroki fővezérnek sikerült az összes csapatait egyesíteni.

Budapesti árutőzsde.

A „Debreczen“ távirati tudósítása.

Készárú: csendes.

— aug. 3

Buza októberre	10:59 —
Buza 1905 áprilisra	10:90 —
Rozs októberre	8:21—8:23
Tengeri októberre	7:19—7:20
Tengeri 1905 májusra	7:19—7:20
Zab októberre	7:21—7:23

VEGYES HIREK.

Gyilkos család. Torontál megyében ismert név volt Zgrgya Dimitru neve, nemcsak azért, mert gazdag ember volt, hanem arról is, mert Zgrgya nevet viselőik mind híres verekedők voltak. Kevés volt közöttük, akinek a kezét mosta volna embervér. Zgrgya Dimitru margitai lakost, aki ennek a családnak a legidősebb tagja, tegnapelőtt reggel halva találta az udvaron lévő szalmaágyon, ahol éjjelenként aludni szokott. A gyilkos álmában lepte meg az alvó embert, akinek a fejét baltával teljesen összevagdalta. A megjelölt vizsgálat szerint a gyilkosságot Zgrgya György, a meggyilkolt ember fia követte el bosszúból. A meggyilkolt ember ugyanis éveken át átadta a birtokot művelés végett a fiának. A termést ugyan az öreg értékesítette, de a hasznát megosztotta a gyermekeikkel, akik külön láttak. Az idén is eladta a búzatermést Zgrgya Dimitru, csak hogy az arát teljesen megtartotta magának, fiának pedig a t mondotta, hogy majd a kukorica-termést kapja meg a fejében. Ez a dolog annyira felbőszítette a fiatal Zgrgyát, hogy elhatározta, hogy agyonveri az apját. Éjjel baltával fejfegyverkezve belopódzott az apja portájára és a ház előtt alvó öreg embert agyonverte. Amikor a t kérdezték tőle, hogy miért ölte meg apját, egykedvűen felelte, hogy az már ugy szokás ó náluk. A most meggyilkolt Zgrgya Dimitru szintén agyonverte az apját, az pedig az öregapját. A gyilkosság tehát apáról fiura száll s eddig még alig emlíkeznek arra, hogy Zgrgya név viselője természetes halállal mult volna ki. A gyilkos fiut letartóztatták.

Paraszt-beület. Bejárta annak idején a lapokat is a hír, hogy Balbu Tacsia jómódú gyiroki gazda 22 éves fia megszökött a falu egyik legszebb leányát, Mihajlovics Ankat. A szerelmes pár néhány napig a férfi nagynénjénél, Jankulov Katinánál Medvesen turbokolt, mignem megtudták tartózkodási helyüket és a csendőrök hazakisérték a szerelmes leányt szüleihez. A történetek óta az öreg Mihajlovics állandóan gu y tárgya volt a faluban és folyton bosszantották. Így történt tegnap is. Jankulovné rokonai látogatása végett Gyiron időzött és a korezmában mulatott. Ott volt az öreg Mihajlovics is, akit a fiatal Balbu folytonosan ingerelt. Az öreg — mi or már megszokta a dolgot — hazament forgópisztolyáért, visszament a korezmába, hol a fiatal Balbut szíven lötte és Jankulovné megsebesítette. Balbu szörnyet halt. A gyilkost letartóztatták a csendőrök és bekisérték a kir. törvényszéki fogházba.

Agyonlőtte a leányát. Simon András keresztesi lakos július hó 28 án este 6 óra tájban fegyverét tisztogatta a konyhában. Előtte játszadozott 3 éves Margit nevű leánya. A fegyver ravasza tisztogatás közben megakadt Simon ruhájában, elsült és vértől borítva hangtalanul esett össze a kis leány. Mire a megrémült apa magához tért, a kis leányban már nem volt élet. Vigyázatlanságból elkövetett emberölésért megtették ellene a feljelentést.

MULATSÁG.

Batyú mulatság. A „debreczeni csapok”-ra függetlenségi és 48-as olvasókor” 1904. évi augusztus hó 20-án, szombaton a csapókerti leányiskola udvarán, saját pénztára javára batyú mulatságot tart. Belépti díj személyenként egy korona, mely egy fél liter bor ingyen való elfogyasztására is jogosít. Az iskola udvarán lazi-konyhák lesznek felállítva. Jegyek előre-válthatók: Csáthy Károly, László Albert könyvkereskedésében, Sövényi István férfi-szabóüzletében, Somogyi István fodrászüzletében (Csapó utca), a csapókerti fűszerkereskedésében, a rendező bizottsági tagoknál és este a pénztárnál. Felülfizetések, tekintettel a jótékony célra, köszönettel fogadtatnak és hirtalpig nyugtáztatnak.

Kezdeté este 8 órakor. — Táncz reggelig. Rendező bizottság: nagytiszteletű Kovács János, díszelnök. Veress Gyula, r. b. elnök. Kánya Lajos, r. b. alelnök. Szabó István, r. b. jegyző. Fejlesztés Sándor, r. b. pénztáros. Ifj. Boldizsár János és Kalmár István, ellenőrök. Id. Boldizsár János, Harsányi Ferencz, Kálmán István, Kenéz Ferencz, Kozma Péter, Lénárt Maté, Nagy András. Nagy Ferencz, Nagy István, Novák Gyula, Szabó Ferencz, Szabó János, Szabó Mihály, Szemere Imre, Székely István, Szilágyi István, Tóth József, Tóth János, rendező-bizottsági tagok.

A családi boldogság.

augusztus 3.

A család valóságos kis állam. A férj a külügy és a pénzügyminiszter, a nő pedig a bel- és az oktatásügyi tárczát kezeli. A férfi hatásköre a nagyvilágba tartozik, a nő pedig az otthon teljhatalmu kormányzója.

És ámbár a férfi karja van hivatva a családot fenntartani, az ő hivatása első sorban a jóléten alapuló boldogságot megállapítani, mégis a családnak a leike az asszony. A férfit a mindennapi teendők gyakran kivánják a családból ki a nagy világ küzdőterére; ő neki többnyire kevés ideje jut a család körében tartózkodhatni, de az asszony, az ott él, ott működik, ottan tartózkodik a család kis államában; ő viseli tehát a vezérszerepet a család belsejében.

Az asszony főleg két irányban működik a családban. A háztartás és a nevelés terén. Háztartás és nevelés. Ez a nő ama két feladata, melyet neki, mint háziasszonynak és anyának hiven kell betölteni.

Háziasszony és anya! Két elválhatlan ikertestvér! Nevelni csak az tud, aki maga is megfelelő nevelésben részesült és így már bírja az átruházandó tulajdonságokat és háziasszony csak az lehet, aki szintén már otthon megszerezte az ehhez való képességet. Amiért is egyik szülő se mulassza el a lányokat a háztartás teendőiben kioktatni; a mi időnkben, amikor olyan ritka a megbízható cseléd, annál szükségesebb, miután a cselédviszonyok nem hogy javulnának, hanem napról-napra rosszabbak lesznek.

A céltudatos háziasszony a háztartás rendje által veti meg a kedves otthon alapját; a jó anya pedig a nevelés által a boldog családi kört. Mert valamint a rendetlen háztartás okozója a legtöbb kázi perpatvarnak és a rosszul nevelt gyermekek kimondhatatlan sok kellemetlenségnek, épp úgy a békés otthon és családi egyetértés az emberi élet legfőbb boldogságát képezik.

Az otthon szerzett boldogság az ember igazi boldogsága. Aki otthon jól érzi magát, az boldognak is mondható. Az ilyen ember nem vágyódik egyéb szórakozás vagy mulatság után. Ő minden boldogságát otthon leli. Ellenkező esetben az ember magamat számúzi otthonról, kerüli saját családját és egyebütt kívánja idejét tölteni. Ezáltal persze megbomlik a család harmóniája és az elégedetlenség nyomán a boldogtalanság jár.

A család harmóniája a boldogságban rejlik. Ebben a szóban összpontosul az ember minden vágya és törekvése. Ennek alapföltétele a megelégedés és ezt kiváltképpen a háziasszony, a család lelke, képes megteremtteni.

Az ember, mint anyagi és szellemi lény, két irányban él és működik. Neki anyagilag és szellemileg kell táplálkoznia és szórakoznia. A háztartás is kétféle oszlik. Az egyik a konyha, a másik a szellemi otthon. Mind a két irányban egyenlő ész-szel, kitartással és lelkiismeretességgel kell az asszonynak működnie.

Boldognak kevés ember mondható. Nem a gazdagság teszi ugyan mindig a boldogságot. A gazdagok között is elég a boldogtalan, de azért mégis elvitázhatatlan, hogy a boldogsághoz bizonyos jólét szükséges, hogy a férj, a család fenntartó anyyi-

val bírjon, annyit szerezzen, amennyi az-élethez szükséges. Az asszony feladata azután, hogy a pénzvel takarékosan bánjék és a piperére csak akkor gondoljon, ha a házi szükségletek fedezve vannak.

Az ember első vágya a megélhetés, melynek a jólét, tehát a pénzviszony az alapja. De azért sok vágy is támad az ember lelkében és vágy nélkül ember nem is létezik. Ezen vágyakat zabolázni az éznek feladata.

A kivihetetlen vágyakat le kell küzdeni, épp úgy azokat is, amelyek az ember számára válhatnak. Így azután könnyebben megelégszik az ember az ő sorsával, megteremt magának a boldogságot, mert valóban boldog csak az lehet, aki sorsával meg van elégedve.

Hogy pedig a megelégedés szülte boldogságnak egyik főtényezője az asszony, azt elvitatni senki sem fogja. Az okos asszony a családnak legfőbb kincse és ha ő megfelelő hivatásának, biztosítani fogja magának férje szeretetét és tiszteletét, ami ismét a kölcsönös egyetértésnek alapköve; azon alapkö, amelyen szilárdan épülhet és biztosan fennállhat az ember vágyainak netovábbja, a családi boldogság.

H. J. dr.

IRODALOM.

Az éjszaka.

(Az „Éjszaka” ciklusból.)

Az éjszaka már hajnalra nyílik.
A néhány csillag olyan halavány:
A kávéházban zajlik csak az élet.
Vaj' ki mulat az éjjeli tanyán?
Bénézek néhány percznyi pihenőre,
Olyan borongós, bus a hangulat:
A cigány már a szomoruját huzza,
S a sarokban egy szál legény mulat.

Pár hét előtt egy szilaj nótát irtam,
Egy valaki rá muzsikát szedett.
A cigány éppen azt a nótát huzza,
S a barna legény azon kesereg.
Asztalra csapkod izmos tenyerével,
Egy-egy pohár csörömpöl szerteszét;
A cigány huzza és hogy ujra kezd:
A tenyerébe temeti fejét.

Tizedszer járja. Vad káromkodás közt
Szidja azt az Isten tudja ki:
Tengernyi bánat szülte nótá mellett
Kurjong, kiált, harapja ajkait,
Beléordítja a nagy éjszakába,
Az én dalom, az én nagy bánatom.
Látom, amint ott ég a szemében
Az én lelkemből szakadt fájdalom.

„Nem akarom, hogy ezt a nótát huzzák,
én irtam, így hát én parancsolok!”
A fiu rám néz: „Megfizettem érte.”
És szól a cigány: „Egyenes dolog”.
— Beléje irtam szívem nagy szerelmét,
A keservét és mindent, ami szent;
Az egyiknek: csak duhaj, vad mulatság,
A másiknak meg kenyeret jelent...

Szebényei József.

„Szerelmek” czim alatt Palatinus József, a Békésmegyei Közlöny segédszerkesztője novellás kötetet ad ki. A könyv szeptember 15-én jelenik meg s előfizetési ára két korona lesz. Az előfizetési pénzek a szerző nevére, Békéscsabára küldendők.

Visszaemlékezés.

Emlékeim közt sorra csillan
És elrepül ezernyi kép; —
De egyikük a legesodásabb,
Óh, nem szállhat el semikép!

Asszonyom! Óh ki ne kaczagja
Gunyosan azt a Trubadurt,
Ki önfeladten, megsz. dülve,
Egy érzés mámorába hullt!

Szerettem Önt! hevesen, forróan,
Szerettem Őt már régen is!
S szerelmem, úgy hiszem, örök lesz,
Ha akármilyen végre visz!

Szótán? Hogy is volt? furesa eset!
Szívünk utjába gáncs akadt!
S betőle mi erőszakkal
Hajh! kiűztük a szép tavaszt!

Én fölszedtem szépen magamra
Hymennek rózsalánczait,
S ma gyűzőgő apró gyermekim
Czibálják hajam szálait!

Aztán fölesaptam férjfogónak,
— És ezen mindenki mulat —
Idálmunk én szerezek
Papucs alá való urat!

Különben s e furesaságon
Nem bámulhat emberfia,
Magmutattuk: tulajdonképen
Mi a tragikomédia?!

Mégis a rezignációznak
Egy árnya olykor megragad,
S történetünket visszasírom
A színes szép álm alatt!

Szívem ma is oly tiszta, gyöngye,
Mint volt, hajh, annak idején;
Benne a hit és a szerelmem
Ma is a legszentebb erény!

Asszonyom! Ha van még szívében
Valami kevés kis részem,
Oh, hagyja meg ott, ne űzze ki,
Csak őrizze meg szépen.

De most el, el, ti röpke árnayak,
Tűnjetek gyorsan messzire!
És engedjétek, hadd szólaljon
Meg most a trubadur szíve!

Bizton hiszem, hogy a Teremtő
Hallgat e szív kérésire,
Hisz mindkettőnknek áhitattal
Hozzá buzog fel a szíve!

Szórd rá tehát, Kegyelmes Isten,
Kegyed bőséges sugarát.
És add, hogy szívét mindörökké
Egi boldogság járja át!

K. B.

CSARNOK.

Három anyós.

Irta: Sziklay János.

1

Előre is kijelentem, hogy nem akarok német uraságoktól levetett, kopott éleceket ujjá vasalni; én nem bántom az anyósokat. Elegen vannak, akik bántják. Pedig rosszul cselekszik; legyen a panaszos és gyonyolódó akár ifju menyecske, akár fiatal férj. A menyecskét sem menti meg a sors attól, hogy emberi számítás lehetősége szerint valamikor anyós ne legyen. Legálább én alig ismertem olyan asszonyt, aki bálozó leánya mellől elriogatta volna a fiatal embereket attól való féltében, hogy anyós lehet általa. De ne csufolódjanak a férfiak se. Rendszerint ők sem menekülnek attól, hogy egykoron csöndes férje ne legyenek valami ismeretlen fiatal ember anyósának. — Beszéljenek azután ellene.

Én nem bántom az anyósokat. Nem is merem. Nekem is van.

De annyira még sem tudnék jó lelki ember lenni, mint Pörge Dániel, a mi kis városunk egykori gazdag kereskedője.

A jó léleknek három anyósa is maradt a nyakán egyszerre. Egyszerre!

Hogy valakinek háromszor kelljen megházasodnia, az nem példátlan eset szeretett hazánk történetében. A sorsnak ezt a csapását szomorúan kell felfogni. De az bizonyos, hogy Pörge Dániel nem fogta föl olyan szomorúan — nem a nősülést, hanem azt a csapást, hogy a balál minden látogatásakor egy új anyóst szült neki.

Pörge Dániel szép házat, meg jövedelmező vaskereskedést örökölt az apjától. Mindig a város előkelőségei közé számították, mert már az öreg is azt tartotta, hogy a testi táplálék mellett gondoskodni kell a lélek jól tartásáról is, illeik tehát kiművelni azt, hogy annál nagyobb becsülete legyen az embernek. Az agyag is sár maradna, haki nem égetnék majolikává, amikor aztán már helyet foglalhat minden művelt család asztalán. A kisvárosi eszerépféjek között ilyen majolika szerepet vitt Pörge Dániel.

Atyja éppen akkor halt meg, amikor ő nagykorúvá lett, tehát minden nehézség nélkül folytathatta az üzletet. Ha a szíve nem is mozdult volna meg, az esze megértette vele, hogy kereskedő vagy iparos ember háza nem lehet meg asszony nélkül. A gazdaembernek, akár árulja az ekét, akár szántson vele, félszeme az asszony.

Tehát megházasodott. Pénze volt elég, nem keresett gazdagot, csak jóra való háziasszonyt. Ilyet kínált neki a harmadik szomszédban lakó özvegy kántorné. A kántorék Karolinája csakugyan nem érzett több becsúgyat magában, mint azt, hogy jóillatú konyhája és gazdagon megrakott levendulás fehérműs szekrénye legyen. Otthon bizony egy kissé szűköskén telt, mert az anyjának nagyon szerény kegydíjából s az ő akad is, nem is kézi munkája után éldegéltek s nem egyszer maradt hideg a tűzhely, legkiváltképen este.

De jó módba jutott az ifju menyecske, tudja Isten hogyan, megfordítva, ahogy várták, csak addig maradt egészséges, amíg sovány kenyéren élt. Mihelyt jó módba jutott, kitört rajta a betegség. Ez volt az egyetlen öröksége, mint mondták, az apjától. Alig egy esztendő múlva eltemethette az ura. Szegénynek legalább meg volt az a vigasztalása, hogy az első sorokba került, soha nem álmódott fehér márvány kereszt alá.

A temetés után három nappal pakolódni kezdett a mama.

— Hát maga mit csinál? Kérdezte meglepetve Dániel.

— Nincs már helyem a házadban, szeretett fiam.

— Nincs-e? Kilenéz szoba van a házban. A legnagyobb polgári ház a városban. Ebben nem férne meg?

— Én csak megférnék, de együtt nem férünk meg majd.

— Kivel?

— Majd ha megházasodik, fiam uram.

— Ugyan ne tréfáljon.

— Hát az mindegy, de azért elmegyek.

— Hát hova menne? A nyomorúságba.

El sem eraszteném. Amikor elvettem a leányát, tudtam, hogy vele marad. No hát. Azért, hogy a szegény elköltözött ebből a világból, maga nem esett messzebb a szívtől. Sőt most kötelességem gondoskodni

róla. Nem szabad elmennie. Hiszen nem lenne a meghalt leányának nyugalma, ha megtenné.

— Hálás leszek örökkön-örökké, fides fiam. Nem eszem kegyelemkenyeret, meg-lássá. Én leszek a gazdaasszonya. Olyan rendben lesz itt minden, de minden... nem is lehetett olyan rendben a megboldogult betegségem miatt, de most nézze meg, mit teszek.

Az özvegyasszony derék, jó lélek volt, aki félve félt addig is, hogy az ő drága fiurát ebbe a hirbe engedje keverni, hogy papucs alatt van. Ezt az elvét megőrizte azután is, hogy ő vette át a ház vezetését. Kérdemelte az egész város bámúlását, az irigyek gunyját: mintaaanyós.

(Folyt. köv.)

Meg augusztus hó 20-ig!

Szönyegraktárunk athelyezése
miatt az összes ott lévő árukat
leszállítottuk

Különös olcsó alkalmivétel képen
ajánlunk:

Több száz drb. szönyegmaradékot

Visszamaradt függönyöket

Butorszövet maradékokat

Egyes ág- és asztalterítőket

Visszamaradt valódi Smyrna szönyegeket

Bosznay J. és Társa

szönyegháza, Kossuth-utca 1.

Meg augusztus hó 20-ig!

804

1904 v. k. sz.

Árverési hirdetmény.

A debreceni kir. járásbírósnak V. 1. 27/3—1094. sz. végzése folytán közhírré tétetik, miszerint Schvarcz Vilmos részére Rudnyánszky Gyula debreceni lakostól 1000 korona tőke, ennek 1904. évi június hó 1. napjától számítású 6% kamatai és eddig összesen 79 korona 60 fillér perköltség erejéig 1904. évi június hó 11-én biróilag le és felülfoglalt és 3779 koronára becsült butorok és egyéb ingóságok 1904. évi augusztus hó 13-án délután 3 órakor kezdetét veendő és Debreczeben Csapó-utca 19. szám alatt Lamberger Ignác 6000 koronás járuléka iránti követelése i, megtartandó nyilvános birói árverésen a legelőbbet ígérőnek azonnali készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Debreczen, 1904. évi július hó 19-én.

Bodogh,
bírói kiküldött.

Pénztárosné

kerestetik a Margit fürdő intézet részére, azonnali belépés mellett. Szükséges 100 korona biztosíték és a németnyelv ismerete. Jelentkezhetni a fürdő irodájában.

**BRÁZAY FÉLE
SÓSBORSZESZ**
NAGY ÜVEG ÁRA: 2 KORONA
KIS ÜVEG ÁRA: 1 KORONA
HASZNALATI UTASÍTÁS MINDEN ÜVEGHEZ
MELLEN

A ki

olcsón, jól, praktikusán és modernül
építkezni akar

forduljon

BORSODY I. S. építész

Hosszú u. Debreczenben Hunyadi-u. 21.

Templomok, városi lakóházak kastélyok, iskolák, fürdők, gyárak, gazdasági épületek stb. tervezését vagy elkészítését, nedves lakások szárazzá tételét, betonirozást vagy bármily építkezéshez tartozó munkát elvállal.

Építkezésekre törlesztéses kölcsönt előnyösen eszközöl ki. — Biztos sikerrel előkészít a kőműves, kőfaragó és ácsmesteri vizsgárat. — Építő iparosoknak olcsón készíti a terveket, költségvetést.

A legolcsóbb
bevásárlási forrás
Székely Jenő és Társa
utóda
uri és női-dívat
cipőraktár cégnél
Piac-
és Szent-Anna-utca
sarkán.

Tisztelt gazdaközönség!

Zsákok és ponyvák

legolcsóbb bevásárlási forrása

Grünberger Ignátz

zsák- és ponyva-kölcsön üzlete

DEBRECZEN, Batthyány-utca

4-ik szám.

1 liter

Borhegyi borviz

8 krajczár,

mely kitűnő, üdítő egészséges
ital, kapható

Máyer Jenőnél

előbb

Geréby Fülöp utócai Debreczen.

Üveg betét 4 krajczár.

Hirdetmény

az amerikába kivándorolni szándékozók részére.

A Fiumén át Amerikába kivándorolni szándékozókat, a máv. igazgatósága tetemes menetdíj kedvezményben részesíti, különösen a kivándorlás csoportokban történik, erre vonatkozólag s az egyéb kedvezményeket illetőleg is bővebb felvilágosítással szolgál.

Somossy József lakik Debreczen,

Kölcsey-utca 22. szám,

mint a „Cunárd“ tengerhajózási részv. társaságnak, kormányhatóságilag megerősített meghatalmazottja.

A felvilágosítás és egyéb utbaigazításért a felek részéről díjazás nem fogadtatik.

Serravallo
KINA-BORA VASSAL.

Erősítő szer gyengélkedők, vérszegények és lábadozók részére
Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer.

==== Kiválóan jó ízű. ====

Több mint 2000 orvosi elismerő nyilatkozat.

Kapható:

J. Serravalló-nál

Trieszt-Barcola.

A gyógyszertárakban pedig 1/2 lit. üvegekben 2 kor. 40 fillérért
1/4 " " 4 " 40 "